

Magyar Út Körök – Magyar Út Körök – Magyar Út Körök

Alapítva: 1993

„Négy-öt magyar összehajol”

Kun Béláék idején éreztem magamat a legjobban

Napi 4-5 kivégzés – ideológiai megfontolásból

Élettér. Tiltott szó, veszélyes, talán jobb is lett volna nem használnom – esetleg halálteret írnom helyette, amit nem tilt a balliberális sajtóetika –, hiszen azok a csúnya németek nagyon kedvelték ezt a kifejezést. Gyanítom, nem véletlen, de ezúttal is német – na jó, nem német, hanem osztrák – szerzőt olvasva jutottam el a megbélyegzett fogalomhoz. *Wilhelm Droste* meglepően érdekes, mert eredeti megközelítésű tanulmányt írt az Osztrák–Magyar Monarchia és a korabeli kávéházak több mint szoros kapcsolatáról. Nem vendéglátó-ipari, hanem történelmi és társadalmi szempontból elemzi a Monarchia és a kávéház egymást feltételező világát, mélybe nyúló, rejtett szimbiózisát.

A tanulmány kulcsmondatának ezt tartom: „A kávéházakkal a Monarchia teret teremtett magának. [...] Teret, melyben mindenféle találkozás létrejöhetett, teret, melyben távolságtartás és közeledés egyaránt lehetséges volt.” A továbbiakban a témában szerzett alapos felkészültséggel elemzi a száz évvel ezelőtti kávéház „modernségének” jellemzőit, gyors elterjedésének okait, túl nem értékelhető társadalmi hozadékait. A kávéház abszolút demokratikus intézmény volt, mindig és mindenki számára nyitva állt – hasonlóan a templomhoz –, olyan fórum volt, ahol a koldusszegény egyetemista, a dzsentrí, a bankár, a kiskereskedő, a tisztviselő, a nyomdász vagy a magánzó egyaránt betérhet. És amíg bent van, magáénak érezheti a miliőt: a kávéház mindig tágas, magas termének ornamentikáját, a korábbi korok úri kaszinóit idéző csilláros, tükrös fényűzést – és a vele járó önbecsülést –, s mindezért egy kávé kell rendelnie. Itt élénk politikai vitákat tud folytatni a tanár, a patikus és a bankár, akik a kávéházon kívül nem érintkeznek, a kávéházból viszont egyik sincs otthon, így sem a házigazda, sem a vendég kötelmei nem kötik őket, felszabadultabbak, mint otthon bármikor. A kávéház egyszerre tudott lenni étterem, klub, iroda, nap-

pali szoba, információs központ, szalon vagy szerkesztőség, úgy, hogy egyik funkciója sem zavarta, inkább segítette a másikat. A vendégnek nem kellett mozgásterületét szerény kis szobájára korlátoznia, rendelkezésére állt az a kozmopolita csillogás, az európai napisajtó széles választékával, amit saját erejéből nem engedhetett volna meg magának. „A kávéház vendége nem bújik el a világ elől, sokkal inkább a kellős közepén üldögél egy biztonságos helyen. [...] ha akar, a vendég nyilvánosan elkülönülhet, anélkül, hogy ezzel kirekesztené magát. [...] A kávéház az együttlét új formáit, a társadalom új kvalitását teremtette meg. [...] A kávéház a legkülönbözőbb elemek kondenzátuma, olyan elemeké, amelyek első látásra összeegyeztethetetlenek, annyira idegenek egymástól.” A kapcsolatteremtés lehetőségének minden feltételét megadta a kávéház, amely olyan volt csillogásával, hatalmas tükreivel, mint egy darabka külföld belföldön, lehetővé téve, hogy ellazuljon benne az eltársadalmiasodott ember, és nyitottabbá váljék új formák, új eszmék előtt – vonja le a következtetést Droste.

Gondoljunk csak Adyra, a modern magyar líra megszületésére, a *Holnap* antológia fel nem becsülhető jelentőségére: e művek java része néhány nagyváradi kávéház nélkül (Royal, Emke, Mülleráj) esetleg meg sem születik, mert Ady szerkesztő úr sosem találkozik Juhász Gyula vagy Szabó Dezső tanár urakkal, Emőd Tamással vagy Dutka Ákossal. Talán Lédával, s így Párizssal sem. A kávéház volt az a modern társadalmi élettér, amely megteremtette a lehetőséget ahhoz, hogy találkozzanak.

Miért emlékeztetek minderre? Nem azért, mintha azt hinném, hogy jelen társadalmunk nyavajaira általános panacea lenne a kávéház – (rajtunk már az sem segít) –, sokkal inkább azért, hogy lássuk meg: az élő, élni akaró és életképes társadalom minden korban megteremtí a maga közéletiségének terét, a társadalmi mozgások

életterét. Ez az, ami ma nincs. Ma McDonald's van, átható hagymaszaggal és sűrű nihillel.

De ne legyünk igazságtalanok, nem magyar specialitás ez az élettér nélküli nihil. Holland ismerősöm meséli, hogy 14-15 éves fiúkat állították bíróság elé, mert megerőszkolták a náluk valamivel fiatalabb szomszéd lányokat. És most jön az érdekesség: a srácok azzal védekeztek, hogy nem tudták, hogy azt nem szabad. A szülőikkel való kapcsolatuk nulla, az iskolai nevelés csödtömegnek tekinthető, az ő életük pedig abból áll, hogy reggeltől estig nézik és hallgatják az MTV csatorna videoklipjeit, ahol mást sem látnak, csak erotikát, szexszet, ölelkezést. Azt hitték, hogy ez a dolgok rendje, ez a menő. A bíró elfogadta védekezésüket, mert *hihető*, hogy tényleg nem tudták, mit szabad, mit nem. És ez Európa leggazdagabb, legliberálisabb, legfejlettebb országában történt. De maradjunk itthon.

Miféle élettérrel ajánlanak nekünk napjaink ünnepelt írói? A saját szellemességétől mindig harsányan tűzbe jövő Moldova az ignotusi polgárpukasztást véli az írói munka non plus ultrájának. Erre kiváló eszközt látott a nagy nézettségű Nap-Tv-ben is, amikor kijelentette, hogy felháborító a vörös csillagot tiltott önkényuralmi jelképként kezelni, együtt emlegetve a horogkereszttel, és ő bizony akár mikor ki is tűzné önmagára, mert a vörös csillag nemcsak a sztalinizmusnak, de nagyon sok szép, régi dolognak is jelképe, mint például a párizsi kommun. Hogy a párizsi kommun mennyire volt szép vagy csúnya, hadd ne kelljen vitatnom, átvéve viszont Moldova logikáját, javasolom a nagy írónak, hogy a másik oldalára tüzze ki a horogkeresztet is, mert az meg jó 4000-5000 éves múltra visszatekintő indiai napszimbólum, igaz, a leánykori neve szvasztika volt.

A nagyészű **Eörsi István**, mert sokkalja Medgyessy nemzeti elfogultságait (!), így érvel: „És mit jelent a „nem-

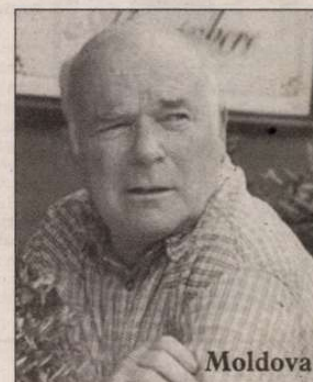
zeti”, mint politikai jelszó, azokban az években, amikor a politika irányítóinak egyik legfőbb feladata, hogy az Európai Unió szabályai és elvárásai szerint kormányozzák Magyarországot?” Közben nem veszi észre a nagy Lukács-tanítvány, hogy a marxí dialektika megengedi, sőt elvárja ezt a kérdést visszaküldeni a feladóhoz, mert kérdezem én, „mit jelent az „európaiság”, mint politikai jelszó, azokban az években, amikor a politika irányítóinak egyik legfőbb feladata, hogy az Európai Unió szabályai és elvárásai szerint kormányozzák Magyarországot?” Ha **Eörsi** felel az én kérdésemre, én is felelek az övére.

Aztán itt van **Kun Miklós** professor nyilatkozata a Magyar Nemzetben. A közel százéves pszichiáter, öskommunista, Aczél György kebelbarátja, valaha a lipótmezei Országos Ideg- és Elmegyógyintézet igazgatója volt. Életéről vall, különös tekintettel zsidóságára, ami ifjú korától meghatározta életét. A kérdésre, hogy hosszú élete során mikor volt a legjobb élni, ezt felelte: „Szubjektíve a kommun alatt, Kun Béláék idején éreztem magamat a legjobban. Akkoriban biztonságos élet volt.” Hát nem aranyos? Engem Talleyrand herceg ancien régime utáni olthatatlan nosztalgiajára emlékeztet. Vajon hallott már arról a professzor úr ott, a Lipótmezőn, hogy azon szép és biztonságos 133 nap alatt pontosan 590 magyart gyilkoltak le a Lenin-fiúk és egyéb forradalmi elemek, ami napi 4-5 kivégzést jelent – ideológiai megfontolásból?

Hát itt tartunk. Élettérünk a McDonald's, három ünnepelt értelmiségink közül az egyik nem érti, mi bajunk van a vörös csillaggal, a másik képtelen értelmezni a politikai nemzet fogalmát, a harmadik pedig azt bizonygatja, hogy a XX. század folyamán Magyarországon Kun Béla diktatúrája volt az egyetlen szép és biztonságos időszak.

Csoda, hogy még létezzünk, igazi csoda.

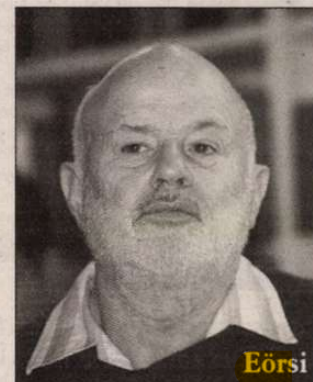
Szőcs Zoltán

Moldova

Kun

Eörsi

A berényi példa